

Pakistan ve Hindistan Arasındaki Gerilimin Savaş veya Çatışmaya Dönüşmesinin Türkiye Üzerindeki Etkileri

1. Yürütme Özeti

Pakistan ve Hindistan arasındaki mevcut gerilimin bir savaş veya çatışmaya dönüşmesi, Türkiye için önemli siyasi, ekonomik ve sosyal sonuçlar doğurabilecek karmaşık bir senaryodur. Türkiye'nin her iki ülke ile de köklü tarihi, kültürel ve ekonomik bağları bulunmaktadır. Bu nedenle, bölgedeki herhangi bir büyük çaplı çatışma, Türkiye'nin dış politika önceliklerini, ticaret ilişkilerini ve bölgesel konumunu derinden etkileyebilir. Bu rapor, olası bir çatışmanın Türkiye üzerindeki muhtemel etkilerini çok yönlü bir bakış açısıyla analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye'nin Pakistan ile olan güçlü tarihi ve kültürel bağları ile gelişen stratejik ortaklığı, olası bir çatışmada Türkiye'nin Pakistan'a yönelik doğal bir yakınlık sergilemesine neden olabilir. Ancak, Türkiye'nin Hindistan ile olan ekonomik ve siyasi ilişkileri de göz ardı edilemez. Bu nedenle, Türkiye'nin bu hassas durumda dengeli bir yaklaşım sergilemesi ve her iki ülkeyle de iletişim kanallarını açık tutması büyük önem taşımaktadır.

Raporun temel bulguları, bir çatışmanın Türkiye'nin bölgedeki jeopolitik konumunu karmaşıklıştırabileceği, ikili ticaret ilişkilerinde aksamalara yol açabileceği, enerji projelerini etkileyebileceği ve iç kamuoyunda farklı tepkilere neden olabileceği yönündedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin öncelikle gerilimi düşürmeye yönelik diplomatik çabalara odaklanması, ekonomik çıkarlarını koruyacak politikalar geliştirmesi ve bölgesel istikrarın sağlanması için uluslararası platformlarda aktif rol oynaması önerilmektedir.

2. Giriş

• Tırmanan Hindistan-Pakistan Geriliminin Bağlamsallaştırılması:

- Son zamanlarda Hindistan ve Pakistan arasındaki gerilimde belirgin bir artış yaşanmıştır. Bu artışın potansiyel tetikleyicilerinden biri, Cammu ve Keşmir'deki Pahalgam'da meydana gelen terör saldırısı olabilir.¹ Bu saldırı, iki nükleer silahlı komşu arasındaki uzun süredir devam eden ihtilafı daha da alevlendirmiş ve bölgesel bir çatışma korkusunu artırmıştır. Hindistan, bu saldırıdan Pakistan'ı sorumlu tutmuş ve çeşitli misilleme adımları atmıştır.
- Bu gerilimin tarihi kökleri, özellikle Keşmir meselesi olmak üzere derinlere inmektedir.⁵ Keşmir sorunu, iki ülke arasındaki ilişkilerde sürekli bir ihtilaf kaynağı olmaya devam etmektedir ve bu durum, herhangi bir gerilim anında hızla tırmanma potansiyeli taşımaktadır. Keşmir'in tekrar tekrar bir parlama

noktası olarak ortaya çıkması, derinlemesine yerleşmiş ve önemli ölçüde tırmanma potansiyeli olan bir çatışmaya işaret etmektedir. Türkiye'nin bu konudaki tutarlı duruşu, hem Hindistan hem de Pakistan ile olan ilişkilerinde kilit bir faktördür.²⁰

- Bölgesel istikrar ve uluslararası barış üzerindeki etkileri göz önüne alındığında, bu gerilimlerin daha büyük bir çatışmaya dönüşme olasılığı ciddi endişeler yaratmaktadır. Nükleer silah sahibi olan bu iki ülke arasındaki herhangi bir askeri çatışma, sadece Güney Asya için değil, tüm dünya için yıkıcı sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle, uluslararası toplumun bu gergin durumu yakından izlemesi ve gerilimi azaltmaya yönelik çabalara destek vermesi büyük önem taşımaktadır.
- **Raporun Amacı:**
 - Bu raporun temel amacı, Hindistan ve Pakistan arasındaki olası bir çatışmanın Türkiye üzerindeki potansiyel sonuçlarını kapsamlı bir şekilde analiz etmektir. Türkiye'nin bu hassas coğrafi bölgedeki stratejik konumu ve her iki ülke ile olan çok yönlü ilişkileri göz önüne alındığında, bu analizin yapılması büyük önem taşımaktadır. Rapor, Türkiye'nin karşı karşıya kalabileceği siyasi, ekonomik ve sosyal etkileri ayrıntılı olarak inceleyerek, Türk hükümetine ve politika yapıcılarına bilinçli kararlar almaları için gerekli bilgileri sunmayı hedeflemektedir.
- **Türkiye'nin İlişkileri:**
 - Türkiye'nin Pakistan ile köklü tarihi, kültürel ve dini bağları bulunmaktadır.²⁰ Bu bağlar, iki ülke arasında güçlü bir stratejik ortaklığın gelişmesine zemin hazırlamıştır. Özellikle savunma sanayi alanında olmak üzere, siyasi ve ekonomik iş birliği giderek derinleşmektedir. Türkiye ve Pakistan, uluslararası platformlarda da birçok konuda ortak hareket etmekte ve birbirlerine destek vermektedir.
 - Öte yandan, Türkiye'nin Hindistan ile olan ilişkileri daha karmaşıktır.¹⁹ Tarihi ve kültürel bağlar bulunsa da, özellikle Keşmir meselesindeki farklı tutumlar nedeniyle zaman zaman gerginlikler yaşanmıştır. Ancak, son yıllarda ekonomik ilişkilerde önemli bir gelişme kaydedilmiş ve iki ülke arasındaki ticaret hacmi artmıştır. Türkiye ve Hindistan, çeşitli sektörlerde iş birliği potansiyelini değerlendirmeye devam etmektedir.

3. Türkiye'nin İkili İlişkilerinin Analizi

- **Türkiye-Pakistan İlişkileri:**
 - **Tarihi ve Kültürel Bağlar:**
 - Türkiye ve Pakistan arasındaki ilişkiler, köklerini Osmanlı İmparatorluğu'na kadar götüren derin bir İslami kimlik ve tarihi dayanışma üzerine

kurulmuştur.¹⁸ 20. yüzyılın başlarında, eski Britanya Hindistanı'ndaki Müslümanlar, halife olarak görülen Osmanlı İmparatorluğu'na yönelmişlerdir.⁵⁶ Pakistan'ın 1947'de bağımsızlığını ilan etmesinin ardından Türkiye, yeni devletle diplomatik ilişkiler kurmuştur.²⁰ Britanya Hindistanı'ndaki Müslümanlar, Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı sırasında Türkiye'ye mali yardım göndermişlerdir.²⁰

- Bu tarihi ve dini bağlar, Türkiye'de Pakistan ve Pakistanlılara karşı uzun yıllardır olumlu bir algının oluşmasına katkıda bulunmuştur.²⁰ Türkler, Pakistanlıları sıklıkla "Kardeş" olarak tanımlamaktadır.²⁰ Bu derin tarihi ve kültürel yakınlık, mevcut sıkı ilişkilerin temelini oluşturmaktadır ve olası bir çatışmada Türkiye'nin tepkisini etkileyebilecek önemli bir faktördür. Bu güçlü bağ, Türkiye'de Pakistan'a yönelik daha büyük bir kamuoyu sempatiye yol açabilir. ⁶⁰de vurgulandığı gibi, bu bağlantı sadece siyasi veya ekonomik düşüncelerin ötesine geçen derin bir duygusal ve manevi kardeşliktir.

○ **Siyasi ve Stratejik Ortaklık:**

- Türkiye ve Pakistan arasında uzun yıllardır süregelen güçlü bir stratejik ortaklık bulunmaktadır; bu ortaklık özellikle savunma alanında belirgindir.⁵ Bu ortaklık, kalıcı bir ikili stratejik iş birliğine dönüşmüştür.⁵⁵ İki ülke, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (HLSCC) gibi mekanizmalar aracılığıyla iş birliğini genişletmektedir.²⁰ HLSCC'nin 7. toplantısında 24 anlaşma imzalanmıştır.⁵⁵
- Türkiye ve Pakistan, ortak askeri tatbikatlar düzenlemekte ve savunma sanayii alanında iş birliği yapmaktadır.⁵ Yüksek Düzeyli Konsey altında güvenlik, savunma ve istihbarat konularında yeni bir Ortak Daimi Komite kurulmuştur.⁵⁷ Son on yılda Pakistan ve Türkiye, savunma üretiminde iş birliğini önemli ölçüde artırmıştır.⁵⁷
- Türkiye, Pakistan'a askeri teçhizat ve teknoloji sağlamaktadır ⁵ ve Pakistan'ın ikinci büyük silah tedarikçisi konumuna gelmiştir.² Bu kapsamda MİLGEM korvetleri, Bayraktar TB2 ve Akıncı gibi insansız hava araçları tedarik edilmiş ve KAAN savaş uçağının ortak üretimi potansiyeli değerlendirilmektedir.⁵
- İki ülke, Keşmir ve Kuzey Kıbrıs gibi uluslararası konularda karşılıklı destek sağlamaktadır.⁵ Türkiye, Keşmir konusunda Pakistan'ın tutumunun güçlü bir savunucusu olmuştur.⁵
- **İçgörü:** Özellikle savunma alanındaki güçlü siyasi ve stratejik uyum, Türkiye'nin olası bir çatışmada Pakistan'a daha güçlü destek verme eğiliminde olabileceğini göstermektedir; bu destek askeri yardım veya diplomatik destek şeklinde olabilir. Ortak komitelerin kurulması ve sık sık

yapılan üst düzey toplantılar, derin ve kurumsallaşmış bir ortaklığa işaret etmektedir.

- **Düşünce zinciri:** Çok sayıda anlaşma, ortak tatbikat ve savunma anlaşması derin bir güvenlik ortaklığına işaret etmektedir. Kriz zamanlarında, bu yerleşik iş birliği çerçevesi kolayca etkinleştirilebilir, bu da Türkiye'den Pakistan'a somut destek olasılığının yüksek olduğu anlamına gelir. Son on yılda artan savunma sanayii iş birliği ⁵⁷ bu noktayı daha da pekiştirmektedir.

○ **Ekonomik ilişkiler:**

- İki ülke, ikili ticaret hacmini 5 milyar dolara çıkarma konusunda kararlılıklarını teyit etmişlerdir.¹⁸ Bu, mevcut hacimden iddialı bir sıçramadır.⁶²
- 2024 yılında ikili ticaret hacmi 1,4 milyar dolara ulaşmıştır ⁵⁶ ve bu, bir önceki yıla göre yaklaşık %30'luk bir artış göstermektedir.⁶⁸
- 2022 yılında Tercihli Ticaret Anlaşması (PTA) imzalanmıştır ²⁰ ve bu anlaşma, ticareti daha kolay ve her iki taraf için daha faydalı hale getirmeyi amaçlamaktadır.⁶²
- Türkiye'nin Pakistan'daki yatırımları 2 milyar doları aşmıştır ve bu yatırımlar enerji, finans, altyapı ve savunma sektörlerine odaklanmıştır.²⁹ Türk firmaları ayrıca Pakistan'daki Özel Ekonomik Bölgelere yatırım yapmaya da ilgi göstermektedir.⁵⁵
- **İçgörü:** Ekonomik bağlar büyümekte olsa da, potansiyeline kıyasla hala mütevazı seviyededir. Bir çatışma bu büyümeyi sekteye uğratabilir, ancak mevcut yatırımlar ve ticaret anlaşmaları Türkiye'nin Pakistan'ın istikrarına yönelik bir çıkarı olduğunu göstermektedir. 5 milyar dolarlık ticaret hedefine ulaşma odağı, ilişkinin ekonomik hedeflerini vurgulamaktadır.
- **Düşünce zinciri:** İddialı ticaret hedefi ve artan yatırım akışları, büyüyen bir ekonomik karşılıklı bağımlılığa işaret etmektedir. Bir çatışma bu kazanımları tehlikeye atabilir ve bu da Türkiye'yi siyasi ve stratejik faktörlerin yanı sıra ekonomik sonuçları da dikkate almaya yöneltebilir. Çeşitli sektörlerde imzalanan Mutabakat Muhtıraları ⁵⁵, ekonomik iş birliğini derinleştirmeye yönelik geniş kapsamlı bir çabaya işaret etmektedir.

○ **Türkiye'nin Keşmir Tutumu:**

- Türkiye, Keşmir ihtilafında Pakistan'ın tutumuna yönelik tutarlı bir destek sergilemektedir ve BM öncülüğünde bir plebisit çağrısı yapmaktadır.⁵ Cumhurbaşkanı Erdoğan açıkça Keşmir'in Türkiye için de Pakistan için olduğu kadar önemli olduğunu belirtmiştir.¹⁹
- Erdoğan, bu konuyu BM gibi uluslararası forumlarda defalarca gündeme

getirmiştir.⁵

- Erdoğan'ın Keşmir'i Çanakkale'ye benzetmesi, Türkiye'deki duygusal yankısını vurgulamaktadır¹⁹ ve derin bir tarihi ve sembolik bağlantıya işaret etmektedir.
- **İçgörü:** Türkiye'nin Keşmir konusundaki sarsılmaz tutumu, Hindistan ile olan ilişkilerinde önemli bir rahatsızlık kaynağıdır ve Pakistan'ın siyasi hedefleriyle sürekli bir uyum içinde olduğunu göstermektedir. Bu durum, bir çatışma sırasında Pakistan'a güçlü bir diplomatik destek olarak yansiyabilir.
 - **Düşünce zinciri:** Pakistan'ın Keşmir tutumuna verilen desteğin tutarlı bir şekilde, hatta üst düzey uluslararası platformlarda dile getirilmesi, derinlemesine yerleşmiş bir pozisyona işaret etmektedir. Bu durum, bir çatışma çıkması halinde Türkiye'nin küresel sahnede Pakistan'ın çıkarlarını aktif olarak savunmasına yol açabilir. Erdoğan'ın kişisel açıklamaları da bu bağlılığın gücünü daha da vurgulamaktadır.
- **Türkiye-Hindistan İlişkileri:**
 - **Tarihi ve Kültürel Bağlantılar:**
 - Osmanlı İmparatorluğu ve Hint altkıtası da dahil olmak üzere yüzyıllar öncesine dayanan tarihi bağlantılar bulunmaktadır.²⁰ İlk diplomatik temas 1481-82 yıllarına kadar uzanmaktadır.⁴¹
 - Hindistan, Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı sırasında destek sağlamıştır.²¹ Mahatma Gandhi de I. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'ye karşı yapılan adaletsizliklere karşı durmuştur.²¹
 - **İçgörü:** Tarihi bağlantılara ve sıcak dönemlere rağmen, son zamanlarda özellikle Türkiye'nin Pakistan ile olan uyumu nedeniyle ilişkiler daha karmaşık hale gelmiştir. Ancak, bu tarihi bağlar gelecekteki diyalog ve gerginliği azaltma çabaları için bir temel sağlayabilir.
 - **Düşünce zinciri:** Tarihi bağlantılar mevcut olsa da, metinler Soğuk Savaş sırasında yaşanan gerilim ve farklı jeopolitik uyum dönemlerini de vurgulamaktadır.²¹ Bu, olumlu ilişkiler için bir temel olsa da, mevcut siyasi gerçeklerin daha etkili olduğunu göstermektedir.
 - **Siyasi Dinamikler:**
 - Genel olarak samimi ilişkiler olmasına rağmen, Türkiye'nin Keşmir konusunda Pakistan'a verdiği destek nedeniyle gerginlikler yaşanmaktadır.¹⁹ Türkiye aynı zamanda Hindistan'ın Nükleer Tedarikçiler Grubu'na (NSG) katılımına karşı çıkan birkaç ülkeden biri olmuştur.²¹
 - Hindistan, Türkiye'ye karşı Ermenistan, Yunanistan ve Kıbrıs'ı desteklemektedir.¹⁹ Hindistan, Türkiye'nin bölgesel rakipleriyle ilişkilerini güçlendirmektedir.¹

- Zaman zaman gerilimler ve diplomatik anlaşmazlıklar yaşanmıştır.¹⁹ Hindistan, Türkiye'nin Suriye'deki askeri operasyonunu kınamıştır.¹⁹
- **İçgörü:** Keşmir meselesi önemli bir ihtilaf noktası olmaya devam etmekte ve daha güçlü bir ikili ilişkinin gelişmesini engellemektedir. Hindistan, olası bir çatışma sırasında Türkiye'nin Pakistan'a verdiği desteği şüpheyle karşılayacaktır. Son yıllarda üst düzey ikili ziyaretlerin olmaması ⁸³ da Hindistan'ın ihtiyatlı bir diplomatik duruş sergilediğine işaret etmektedir.
 - **Düşünce zinciri:** Keşmir'in sürekli olarak bir sürtüşme noktası olarak belirtilmesi, siyasi dinamikleri şekillendirmedeki önemini vurgulamaktadır. Hindistan'ın bu konuya duyarlılığı, Türkiye'nin Pakistan'a yönelik herhangi bir algılanan desteğinin olumsuz bir tepkiyle karşılanacağı anlamına gelmektedir. Hindistan'ın Türkiye'nin rakipleriyle ilişkilerini geliştirme odaklı olması, Türkiye'nin Pakistan yanlısı tutumuna karşı bilinçli bir stratejiye işaret etmektedir.
- **Ekonomik ilişkiler:**
 - İkili ticaret hacmi 2021-22 mali yılında 10 milyar doları aşmış, ancak 2023-24 mali yılında 10,4 milyar dolara gerilemiştir.⁸³ 2019 yılında ticaret hacmi 7,8 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.²¹
 - Hindistan, ikili ticaret hacmini 20 milyar dolara çıkarmayı hedeflemektedir.⁸⁶ Ancak, ticaret rakamları henüz tam potansiyeli yansıtmamaktadır.⁹⁰
 - Hindistan'ın Türkiye'deki yatırımları yaklaşık 126 milyon dolar (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası verilerine göre), Türkiye'nin Hindistan'daki yatırımları ise yaklaşık 210,47 milyon dolar (Hindistan Sanayi ve İç Ticareti Geliştirme Departmanı verilerine göre) civarındadır.⁸³
 - BT, ilaç ve otomotiv gibi çeşitli sektörlerde iş birliğinin artırılması potansiyeli bulunmaktadır.⁶⁴ Türkiye, Hindistan ile Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması (CEPA) görüşmelerine başlamaya isteklidir.¹⁰¹
 - **İçgörü:** Ekonomik bağlar büyümekte ve önemli bir potansiyel taşımaktadır, bu da bir çatışmanın neden olabileceği istikrarsızlık ve aksaklıklardan kaçınmak için karşılıklı bir çıkar olduğunu göstermektedir. Ancak, ticaret dengesi büyük ölçüde Hindistan lehinedir.²² Siyasi farklılıklara rağmen, ekonomik ilişkiler nispeten istikrarlı kalmıştır.²
 - **Düşünce zinciri:** Artan ticaret hacmi ve yatırım rakamları, gelişen bir ekonomik ortaklığa işaret etmektedir. Her iki ülkenin de bu ilişkide çıkarları bulunmaktadır ve bu durum, kriz sırasında siyasi duruşlarını ılımlılaştıran bir etken olarak işlev görebilir. 20 milyar dolarlık ticaret hedefine ulaşma odağı, siyasi zorluklara rağmen Hindistan'ın Türkiye

için ekonomik önemini göstermektedir.

4. Türkiye İçin Jeopolitik Etkiler

- **Bölgesel Durum Üzerindeki Etkisi:**

- Türkiye'nin Pakistan'a verdiği güçlü destek, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) içindeki konumunu güçlendirebilir.⁵ Türkiye, İslam dünyasında liderlik rolü üstlenmeye aktif olarak çalışmaktadır.¹²⁹
- Ancak, bu durum Hindistan ve Hindistan ile yakın ilişkilere sahip diğer ülkelerle (örneğin Ermenistan¹⁹) olan ilişkileri zorlaştırabilir. Hindistan, Türkiye'nin düşman olarak gördüğü ülkelerle bağlarını güçlendirmektedir.¹
- **İçgörü:** Türkiye, Pakistan ile olan ilişkisini daha geniş bölgesel ve uluslararası çıkarlarıyla dikkatli bir şekilde dengelemelidir. Pakistan'ı açıkça desteklemek, Hindistan'ı yabancılaştırabilir ve Türkiye'nin tarafsız bir arabulucu olarak rolünü sınırlayabilir, bu da Güney Asya ve ötesindeki diğer ülkelerle olan ilişkilerini etkileyebilir.
 - **Düşünce zinciri:** Uzun süredir müttefik olan Pakistan'ı desteklemek önemli olsa da, Türkiye'nin önemli bir bölgesel güç olma hedefi dengeli ilişkiler sürdürmeyi gerektirir. Büyüyen küresel etkisiyle Hindistan gibi önemli bir oyuncuyu yabancılaştırmak, bu hedefi zayıflatabilir ve Türkiye'nin diplomatik manevra alanını daraltabilir.

- **İttifaklarda ve Ortaklıklarda Kaymalar:**

- Türkiye'nin Pakistan'a önemli askeri destek sağlaması durumunda, NATO taahhütleri sorgulanabilir.⁵ Türkiye'nin stratejik özerkliği, NATO taahhütlerini bağımsız savunma yetenekleriyle dengelemeyi içerir.⁸²
- Pakistan ile de yakın bağları olan Azerbaycan¹ ve potansiyel olarak Çin¹ gibi ülkelerle daha güçlü bir uyum söz konusu olabilir. Türkiye ve Çin, Pakistan'ın cephaneliğinin omurgasını oluşturmaktadır.¹⁴⁰
- **İçgörü:** Türkiye'nin eylemleri, bölgesel ittifaklarda bir yeniden düzenlemeye yol açabilir, potansiyel olarak bir Türkiye-Pakistan-Azerbaycan eksenini güçlendirirken, Hindistan'ı belirli jeopolitik bağlamlarda daha da izole edebilir. Bu durum, Türkiye'nin geleneksel Batılı müttefikleriyle olan ilişkileri için de sonuçlar doğurabilir.
 - **Düşünce zinciri:** Mevcut üçlü iş birliği ve ortak stratejik çıkarlar, daha yakın bir uyuma doğru doğal bir eğilime işaret etmektedir. Bir çatışma bu eğilimi hızlandırabilir ve daha geniş Avrasya jeopolitik ortamı için potansiyel sonuçlar doğurabilir. Türkiye'nin Pakistan ile artan savunma bağları²⁶ bu gelişen uyumun kilit bir yönüdür.

- **Gerilimi Azaltma/Arabuluculuk Rolü:**

- Türkiye, her iki ülke ile olan ilişkileri göz önüne alındığında arabulucu rolü

üstlenebilir.¹⁰ Cumhurbaşkanı Erdoğan, Pakistan ve Hindistan arasında gerilimin düşürülmesi çağrısında bulunmuştur.²

- Ancak, Pakistan'a yönelik algılanan önyargısı, tarafsız bir arabulucu olarak etkinliğini engelleyebilir. Hindistan, sorunların üçüncü taraf müdahalesi olmadan ikili olarak çözülmesini tercih etmektedir.⁴²
- **İçgörü:** Türkiye'nin her iki tarafla da iletişim kurabileceği diplomatik kanalları bulunsa da, tarihi ve mevcut Pakistan yanlısı tutumu, Hindistan'ın Türkiye'yi tarafsız bir arabulucu olarak kabul etme konusunda tereddütlü olmasına neden olabilir. Türkiye'nin ihtilafın temel meselesi olan Keşmir konusundaki güçlü duruşu, bu durumu daha da karmaşıktırmaktadır.
 - **Düşünce zinciri:** Arabuluculuk için güven hayati önem taşır. Türkiye'nin Keşmir konusundaki Pakistan'ın tutumuna verdiği sürekli destek, Hindistan tarafından tarafsızlık eksikliği olarak görülebilir ve bu da Türkiye'nin gerilimi azaltmadaki potansiyel rolünü sınırlayabilir. Hindistan'ın ikili görüşmeleri tercih etmesi, Türkiye dahil olmak üzere herhangi bir üçüncü taraf arabuluculuk teklifinin şüpheyle karşılanabileceğini göstermektedir.

- **Stratejik Özerklik:**

- Çatışma, Türkiye'nin stratejik özerklik arayışını ve rekabet halindeki çıkarları dengeleme yeteneğini test edebilir.⁶⁰ Türkiye, özerk bir bölgesel güç olmayı hedeflemektedir.¹³⁶
- **İçgörü:** Türkiye, stratejik önceliklerini dikkatli bir şekilde belirlemeli ve çatışmaya verdiği tepkinin, uzun vadeli bölgesel nüfuz ve bağımsız dış politika hedefleriyle uyumlu olmasını sağlamalıdır. Herhangi bir tek güce aşırı bağımlı olmaktan kaçınmak da önemlidir.
 - **Düşünce zinciri:** Geniş çevresindeki büyük bir çatışma, Türkiye'nin stratejik özerklik arzusuna bir meydan okuma sunmaktadır. Türkiye'nin tepkisi, NATO taahhütleri ve Avrasya güçleriyle büyüyen bağları da dahil olmak üzere çeşitli ilişkileri üzerindeki etkilerini dikkate alırken, bağımsız hareket etme yeteneğini göstermelidir.

5. Türkiye İçin Ekonomik Sonuçlar

- **İkili Ticarete Aksaklıklar:**

- Çatışmayla ilgili istikrarsızlık ve tedarik zincirlerindeki aksamalar nedeniyle hem Pakistan hem de Hindistan ile ticarete potansiyel azalma yaşanabilir.⁵
- Türkiye'nin her iki ülkeye de yaptığı makine, savunma teçhizatı (Pakistan'a) ve hammadde/mamul madde (Hindistan'a) ihracatında etki. Hindistan'ın Türkiye'ye ihracatı ağırlıklı olarak araçlar, makineler ve mineral yağlardan oluşurken, Türkiye'nin Hindistan'a ihracatı mineral yakıtlar, makineler ve esansiyel yağları içermektedir.⁸³ Pakistan'ın Türkiye'ye ihracatı tekstil

ürünlerinde yoğunlaşırken, Türkiye'nin ihracatı daha çeşitlidir.⁶²

- **İçgörü:** Uzun süreli bir çatışma, Türkiye'nin her iki ülkeyle olan ticaret hedeflerini önemli ölçüde etkileyebilir ve potansiyel olarak ticaretin başka yöne kaymasına neden olabilir. Bölgedeki yerleşik ticaret yollarının ve ekonomik faaliyetlerin aksaması, hem Hindistan hem de Pakistan ile iş yapan Türk işletmelerini olası etkileyecektir.

- **Düşünce zinciri:** Savaş istikrarsızlık yaratır ve ekonomik faaliyeti sekteye uğratır. Hem Pakistan hem de Hindistan'ın askeri harcamaları önceliklendirmesi ve lojistik zorluklarla karşılaşması muhtemeldir, bu da Türkiye ile düzenli ticaret yapma yeteneklerini etkileyecektir. Hindistan ile mevcut ticaret açığı²² da daha da kötüleşebilir.

- **Türk Yatırımları İçin Riskler:**

- Pakistan'daki yatırımları olan Türk şirketleri (enerji, inşaat - Limak Holding, Albayrak Grubu vb., savunma) operasyonel riskler ve mali kayıplarla karşı karşıya kalabilir.²⁹ Bu yatırımların değeri 2 milyar doların üzerindedir.⁷⁴
- Benzer şekilde, Hindistan'daki daha küçük ölçekli Türk yatırımları (yaklaşık 210,47 milyon dolar), bölgesel istikrarsızlıktan etkilenebilir. Hindistan'ın Türkiye'deki yatırımları ise yaklaşık 126 milyon dolardır.⁸³
- **İçgörü:** Türkiye'nin Pakistan'daki önemli yatırımları, özellikle bir çatışmanın ekonomik sonuçlarına karşı savunmasız kalmasına neden olabilir. Bu varlıkların korunması ve Türk personelinin güvenliğinin sağlanması temel bir endişe olacaktır.

- **Düşünce zinciri:** Büyük ölçekli yatırımlar önemli bir finansal payı temsil eder. Bir çatışma, altyapı hasarına, operasyonların aksamasına ve artan siyasi riske yol açarak Türk şirketleri için önemli kayıplara neden olabilir. Savaşla ilişkili belirsizlik ve oynaklık, gelecekteki Türk yatırımlarını da caydırabilir.

- **Enerji Çıkarları ve Bağlantı Projeleri Üzerindeki Etkisi:**

- İslamabad-Tahran-İstanbul ticaret demiryolu hattı gibi projelerde potansiyel aksaklıklar yaşanabilir.⁵³ Bu proje tüm bölgeye fayda sağlamayı amaçlamaktadır.⁵⁵
- Orta Koridor ve Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru (CPEC) gibi daha geniş bölgesel bağlantı girişimleri üzerindeki etkisi.⁵ Pakistan, Türkiye'nin Asya Pasifik bölgesine ihracat merkezi haline gelebilir.⁵⁷
- Pakistan ile hidrokarbon arama konusundaki iş birliği etkilenebilir.⁵⁶ Türkiye'nin ulusal petrol şirketi TPAO'nun Pakistanlı şirketlerle ortak teklifleri bulunmaktadır.⁵⁶
- **İçgörü:** Türkiye'nin bölgesel bir ticaret ve enerji merkezi olma hedefleri, bölgedeki bağlantıyı ve enerji iş birliğini sekteye uğratan büyük bir çatışma

nedeniyle engellenebilir. Bu koridorların bölgesel ticaret için stratejik önemi, onları jeopolitik istikrarsızlığa karşı savunmasız hale getirmektedir.

- **Düşünce zinciri:** Bu bağlantı projeleri, Türkiye'nin Asya ile ekonomik ve stratejik entegrasyonu için hayati önem taşımaktadır. Pakistan gibi kilit ortakları içeren bir çatışma, bu girişimlerin gecikmesine, maliyetlerinin artmasına ve hatta terk edilmesine yol açabilir. Enerji sektörü iş birliği umut verici olsa da, istikrarsız güvenlik ortamı nedeniyle askıya alınabilir.
- **Potansiyel Ekonomik Fırsatlar:**
 - Pakistan'a yönelik Türk savunma ihracatına olan talepte artış olabilir.² Türkiye zaten Pakistan'a önemli bir silah satıcısıdır.²⁰
 - Olası bir çatışma sonrası yeniden inşa çabalarında, eğer olursa, Türk şirketleri için potansiyel fırsatlar doğabilir. Türkiye'nin inşaat sektöründe güçlü bir geçmişi bulunmaktadır.⁵⁵
 - **İçgörü:** Genel ekonomik etki muhtemelen olumsuz olsa da, savunma gibi belirli sektörlerde faaliyet artışı görülebilir. Ancak, bu durum Türkiye'nin müdahalesinin ölçeğine ve niteliğine ve çatışmanın süresine bağlıdır.
 - **Düşünce zinciri:** Bir çatışma senaryosunda, Pakistan'ın askeri malzemelere olan ihtiyacı muhtemelen artacak ve bu da Türkiye'nin büyüyen savunma sanayine fayda sağlayabilir. Benzer şekilde, çatışma sonrası yeniden inşa, Pakistan'daki mevcut varlıkları ve uzmanlıkları göz önüne alındığında, Türk inşaat ve altyapı firmaları için fırsatlar yaratabilir.

6. Türkiye İçin Sosyal ve Kültürel Değerlendirmeler

- **Tarihi ve Dini Yakınlıkların Etkisi:**
 - Türkiye'de Pakistan'a karşı paylaşılan tarih ve İslami kardeşlik nedeniyle güçlü bir kamuoyu sempati bulunmaktadır.⁵ Bu bağ derin duygusal ve manevidir.⁶⁰
 - Türk hükümeti üzerinde Pakistan'ı destekleme yönünde potansiyel kamuoyu baskısı oluşabilir; bu baskı resmi diplomatik kanalların ötesine bile geçebilir.
 - **İçgörü:** Tarihi ve dini bağlarla şekillenen Türkiye'deki kamuoyu, hükümetin bir çatışmaya vereceği tepkiyi etkilemede önemli bir rol oynayabilir. Güçlü dayanışma duygusu, Pakistan'a somut destek çağrılarına yol açabilir.
 - **Düşünce zinciri:** Derinlere kök salmış kardeşlik duygusu, Türkiye'de Pakistan'a yönelik yaygın bir kamuoyu desteğine yol açabilir ve bu da Türk hükümetinin tamamen tarafsız kalmasını siyasi olarak zorlaştırabilir. Bu durum, halk gösterileri, medya anlatıları ve siyasi liderler üzerinde Pakistan yanlısı bir tutum sergilemeleri için baskı şeklinde kendini gösterebilir.
- **Turizm ve Halklar Arası İlişkiler Üzerindeki Etkisi:**
 - Gergin siyasi ilişkiler veya güvenlik endişeleri nedeniyle Türkiye'yi ziyaret eden Hint turist sayısında potansiyel azalma yaşanabilir.¹ Türkiye'ye gelen Pakistanlı

turist sayısında da artış görülmektedir.²⁰

- Hindistan veya Pakistan'da ikamet eden Türk vatandaşları üzerindeki etkisi. Her iki ülkede de küçük bir Türk diasporası bulunmaktadır.²⁰
- **İçgörü:** Kötüleşen siyasi ilişkiler ve potansiyel çatışma, Türk ekonomisi için önemli bir sektör olan turizmi olumsuz etkileyebilir ve bölgedeki Türk vatandaşları için endişeleri artırabilir, bu da onların korunması veya tahliyesi için çağrılara yol açabilir.
 - **Düşünce zinciri:** Artan gerilimler ve çatışmalar genellikle uluslararası seyahati caydırır. Hint turist sayısındaki düşüş, Türkiye'nin turizm gelirlerini doğrudan etkileyecektir. Benzer şekilde, çatışma bölgesindeki Türk vatandaşları güvenlik riskleriyle karşı karşıya kalabilir ve konsolosluk yardımı gerekebilir. Türkiye'nin Pakistan yanlısı tutumu nedeniyle Hindistan'da artabilecek Türk karşıtı duygular ¹⁹ da Hint turistleri caydırabilir.

● **Türk Diasporası İçin Değerlendirmeler:**

- Pakistan'da küçük bir Türk diasporası bulunmaktadır (Türk asıllı olanlar dahil yaklaşık 70.000 tahmin edilmektedir).²⁰ Birçoğu eğitim sektöründe (PakTurk okulları) çalışmaktadır.²⁰
- Hindistan'da daha da küçük bir Türk diasporası bulunmaktadır (yaklaşık 2000+ tahmin edilmektedir).²¹
- Potansiyel tahliye veya konsolosluk desteği ihtiyacı doğabilir. Pakistan'daki Türk eğitimcilerin güvenliği ve emniyeti konusunda geçmişte endişeler dile getirilmiştir.¹⁴⁹
- **İçgörü:** Sayılar nispeten küçük olsa da, Türk hükümetinin özellikle Pakistan ile olan yakın bağları göz önüne alındığında, etkilenen bölgedeki vatandaşlarının güvenliğini ve refahını yine de dikkate alması gerekecektir.
 - **Düşünce zinciri:** Sayısı ne olursa olsun, yurt dışındaki Türk vatandaşlarının güvenliği hükümetin öncelikli sorumluluğudur. Bir çatışma, onların korunması ve potansiyel tahliyesi için acil durum planları yapılmasını gerektirecektir. Pakistan'daki Türk eğitimcilerin ve ailelerinin varlığı ek bir endişe katmaktadır.

7. Türkiye'nin Hindistan-Pakistan Çatışmalarındaki Tarihi Konumu

- Hindistan-Pakistan çatışmalarının (1947-48, 1965, 1971, Kargil 1999) tarihi örneklerini ve Türkiye'nin diplomatik tepkilerini gözden geçirin.
- Türkiye'nin tutumunda zaman içinde tutarlı örüntüleri veya değişiklikleri belirleyin. Türkiye, 1970'lerden beri Keşmir konusunda Pakistan'ın tutumunu tarihsel olarak desteklemiştir.²⁰
- **İçgörü:** Türkiye'nin geçmişteki tepkilerini anlamak, mevcut senaryoda potansiyel

eylemlerini tahmin etmek için değerli bir bağlam sağlayabilir.

- **Düşünce zinciri:** Geçmişteki davranışlar genellikle gelecekteki eylemler hakkında ipuçları verir. Türkiye'nin önceki Hindistan-Pakistan çatışmaları sırasındaki diplomatik ve potansiyel olarak maddi desteğini analiz etmek, yeni bir tırmanışa karşı tepkisini tahmin etmeye yardımcı olabilir.

8. Türk Dış Politikası İçin Öneriler

● **Diplomatik Stratejiler:**

- Diyalog yoluyla gerilimin düşürülmesi ve barışçıl çözüm çağrısında bulunulması.² Her iki tarafa da itidal çağrısında bulunun.¹⁰
- Pakistan ile olan tarihi bağlara rağmen, tarafsızlığı ve bağımsızlığı vurgulayarak arabuluculuk çabaları önerin. Ancak, Hindistan'ın ikili görüşmeleri tercih etmesi ve Türkiye'nin Pakistan ile mevcut uyumu nedeniyle potansiyel sınırlamaları kabul edin.
- İstikrarı teşvik etmek için uluslararası ortaklarla¹³ iş birliği yapın.
- **İçgörü:** Türkiye, daha fazla tırmanmayı önlemek için diplomatik angajmana öncelik vermeli ve tarafsızlığına yönelik algıyı dikkatli bir şekilde yönetirken her iki tarafa da iyi niyetini sunmalıdır. Hem Hindistan hem de Pakistan ile iletişim kanallarını açık tutmak hayati önem taşımaktadır.
 - **Düşünce zinciri:** Potansiyel bir çatışmanın yüksek riskleri göz önüne alındığında, Türkiye'nin temel diplomatik hedefi gerilimi düşürmeyi teşvik etmek olmalıdır. Arabuluculuk teklif etmek değerli olsa da, Türkiye aynı zamanda barış için daha geniş uluslararası destek toplamak amacıyla BM ve İİT gibi çok taraflı platformlar aracılığıyla da çalışmalıdır.

● **Ekonomi Politikaları:**

- Ticaret ve yatırımlardaki potansiyel aksaklıkları değerlendirin ve hazırlıklı olun. Her iki ülkede faaliyet gösteren Türk işletmeleri için kapsamlı bir risk değerlendirmesi yapın.
- Türkiye ekonomisi üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak için alternatif ticaret yollarını ve ortaklıklarını araştırın.
- Çatışmanın ciddi bir ekonomik etkisi olması durumunda, tarihi desteğe uygun olarak Pakistan'a insani ve ekonomik yardım sağlamayı düşünün.²⁰
- **İçgörü:** Çatışmanın Türkiye'nin ticaret ve yatırım çıkarları üzerindeki olumsuz sonuçlarını en aza indirmek için proaktif ekonomik planlama hayati önem taşımaktadır. Daha geniş bölgedeki ekonomik ilişkileri çeşitlendirmek uzun vadede ihtiyatlı bir strateji olabilir.
 - **Düşünce zinciri:** Ekonomik aksamalar savaşın olası bir sonucudur. Türk hükümeti, tedarik zincirlerini güvence altına almak ve bölgedeki Türk ekonomik çıkarlarını korumak için acil durum planları geliştirmelidir.

Hindistan ve Pakistan'da faaliyet gösteren Türk işletmeleriyle açık iletişim kurmak esastır.

- **Stratejik Değerlendirmeler:**

- Bölgesel istikrar ve güvenliğe olan bağlılığı yeniden teyit edin, Hindistan ve Pakistan arasında barışçıl bir arada yaşamının önemini vurgulayın.
- Hem Pakistan hem de Hindistan ile ilişkilerde dengeli bir yaklaşım sürdürün, her iki tarafça da açıkça provokatif olarak algılanabilecek eylemlerden kaçının.
- Türkiye'nin Pakistan ile olan yakın bağlarından kaynaklanan endişeleri gidermek için Hindistan ile diyalogu güçlendirin, ikili ilişkinin ekonomik ve kültürel boyutlarını vurgulayın.
- **İçgörü:** Türkiye, stratejik ortaklığı olan Pakistan ile ilişkilerini, Hindistan ile olan olumlu ilişkilerini sürdürme arzusuyla dikkatli bir şekilde dengelemeli ve eylemlerinin bölgesel gerilimleri artırmadığından emin olmalıdır. Her iki ülke ile olan ilişkinin karmaşıklığını kabul eden nüanslı bir yaklaşım gereklidir.
 - **Düşünce zinciri:** Türkiye'nin uzun vadeli stratejik hedefleri, bölgede istikrarlı ilişkiler sürdürmeyi gerektirir. Nükleer silah sahibi iki komşu arasındaki bir çatışma, Türkiye'nin çıkarlarını korumak ve bölgesel barışı teşvik etmek için dikkatli ve dengeli bir yaklaşım gerektirmektedir. Türkiye'nin bir NATO üyesi olarak rolü de bu hassas bağlamda ittifaklarını ve eylemlerini dikkatle değerlendirmesini gerektirmektedir.

9. Sonuç

- Hindistan ve Pakistan arasındaki bir çatışmanın Türkiye üzerinde siyasi, ekonomik ve sosyal alanlarda önemli etkileri olabileceğini yineleyin.
- Türkiye'nin dengeli ve proaktif bir dış politika yaklaşımı benimsemesinin gerekliliğini vurgulayın, diplomasiye ve bölgesel istikrara öncelik verin.
- Gerilimi azaltmak ve barışçıl bir çözüm bulmak için hem Hindistan hem de Pakistan ile açık iletişim kanallarını sürdürmenin ve uluslararası platformlar aracılığıyla çatışmanın önemini vurgulayın.
- Türkiye'nin Pakistan ile olan tarihi ve kültürel bağlarından kaynaklanan karmaşıklıkları kabul edin, ancak Türkiye'nin daha geniş jeopolitik ve ekonomik çıkarlarını dikkate alan pragmatik bir yaklaşımın öneminin altını çizin.

Rapor için Temel Tablolar:

1. Tablo 1: Türkiye-Pakistan İkili Ticareti (2018-2024)

Yıl	Toplam Ticaret Hacmi (Milyon Dolar)	Türkiye'nin Pakistan'a İhracatı (Milyon Dolar)	Türkiye'nin Pakistan'dan İthalatı (Milyon Dolar)
-----	-------------------------------------	--	--

			Dolar)
2018	792	462	330
2019	865,4	550,1	306,3
2020	888,9	620,1	268,7
2021	1139,1	867,8	271,3
2022	Veri Yok	Veri Yok	Veri Yok
2023	Veri Yok	457	466
2024	1400	Veri Yok	Veri Yok

- **Gerekçe:** Bu tablo, Türkiye ile Pakistan arasındaki ekonomik ilişkilerin mevcut durumunu ve eğilimini görsel olarak temsil ederek, Türkiye'nin bu ilişkideki ekonomik payını ve çatışmayla ilgili aksaklıkların potansiyel etkisini vurgulayacaktır. Yıllık veriler, büyüme eğilimini gösterecek ve potansiyel kayıpları değerlendirmek için bir temel sağlayacaktır.

2. Tablo 2: Türkiye-Hindistan İkili Ticareti (2018-2024)

Yıl	Toplam Ticaret Hacmi (Milyon Dolar)	Türkiye'nin Hindistan'a İhracatı (Milyon Dolar)	Türkiye'nin Hindistan'dan İthalatı (Milyon Dolar)
2018	8657,2	1121,5	7535,7
2019	7801,7	1166,5	6635,2
2020	Veri Yok	Veri Yok	Veri Yok
2021	Veri Yok	Veri Yok	Veri Yok
2022	10712,88	Veri Yok	Veri Yok
2023	10400	Veri Yok	Veri Yok

2024	Veri Yok	1520	8020
------	----------	------	------

- **Gerekçe:** Tablo 1'e benzer şekilde, bu tablo Türkiye ile Hindistan arasındaki ekonomik ilişkiyi, ticaret hacmini ve dengesini vurgulayarak gösterecektir. Bu, özellikle ticaret dengesinin Hindistan lehine olduğu göz önüne alındığında, Hindistan ile ticaretteki aksaklıkların Türkiye üzerindeki potansiyel ekonomik etkisini değerlendirmeye yardımcı olacaktır.

3. Tablo 3: Temel Ekonomik Göstergelerin Karşılaştırılması: Türkiye, Pakistan, Hindistan (En Son Yıl)

Gösterge	Türkiye (2021)	Pakistan (2021)	Hindistan (2021)
GSYİH (Milyar Dolar)	347,3	338	3173
GSYİH Büyüme Oranı	%5,6	%5,6	%8,7
Kişi Başına GSYİH	13100	1562	2277
Toplam İhracat	225,3	25,3	400,7
Toplam İthalat	270,6	44,5	552,2

- **Gerekçe:** Bu tablo, üç ülkenin ekonomik büyüklüklerini ve güçlerini karşılaştırmalı bir genel bakış sunarak, bir çatışmanın Türkiye üzerindeki potansiyel ekonomik yansımalarının etkilenen ülkelere göre bağlamını sağlayacaktır. Her ekonominin Türkiye için göreceli önemini vurgulayacaktır.

Alıntılanan çalışmalar

1. 'Why do Indians travel to Europe via Pakistan-friendly Istanbul?' Calls grow to suspend flights, rethink ties with Turkey - The Economic Times, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://m.economictimes.com/news/new-updates/why-do-indians-travel-to-europe-via-pakistan-friendly-istanbul-calls-grow-to-suspend-flights-rethink-ties-with-turkey/articleshow/120782545.cms>
2. Is Turkey Arming Pakistan and Keeping Ties With India Strictly Business?, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.outlookbusiness.com/news/is-turkey-arming-pakistan-and-keeping-ties-with-india-strictly-business>
3. Why is IndiGo under pressure to end its codeshare with Turkish Airlines? - National Herald, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.nationalheraldindia.com/national/indigo-faces-pressure-to-end-cod>

- [eshare-with-turkish-airlines-amid-public-and-strategic-backlash](#)
4. India-Pakistan Tensions LIVE: Turkey Sends Warship To Pak, Russia Supports India With Igla-S! | WION - YouTube, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=FedFiEELTIs>
 5. What are Turkish warship, military planes doing in Pakistan amid war fears? - India Today, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.indiatoday.in/world/story/pahalgam-attack-india-pakistan-war-military-response-turkish-military-aircraft-warship-land-karachi-2719839-2025-05-06>
 6. Turkey's Involvement in India-Pakistan Tensions: Erdoğan's Support Sparks Backlash - DeKoder, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.dekoder.com/article/turkeys-role-amid-rising-india-pakistan-tensions-key-facts>
 7. Turkey's INTEL Chief In Pakistan - RESONANT NEWS, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://resonantnews.com/2025/04/30/turkeys-intel-chief-in-pakistan/>
 8. Why Turkey's military presence in Pakistan is raising eyebrows amid India-Pakistan tensions? | World News – India TV, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.indiatvnews.com/news/world/why-turkey-s-military-presence-in-pakistan-is-raising-eyebrows-amid-india-pakistan-tensions-2025-05-06-988925>
 9. Türkiye denies sending weapons to Pakistan amid rising cross border tensions with India, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://m.economictimes.com/news/defence/turkiye-denies-sending-weapons-to-pakistan-amid-rising-cross-border-tensions-with-india/articleshow/120722375.cms>
 10. Turkey's Erdogan Urges India-Pakistan to De-Escalate Tensions After Pahalgam Attack, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=OHkvqJSqHxY>
 11. Conflict Between India and Pakistan | Global Conflict Tracker - Council on Foreign Relations, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/conflict-between-india-and-pakistan>
 12. Pakistan misguiding & manipulating OIC: India - The Economic Times, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://m.economictimes.com/news/india/pakistan-misguiding-manipulating-oic-india/articleshow/120938402.cms>
 13. India Shreds Islamic Bloc, Hits Back at OIC's Defense of Pakistan After Pahalgam Terror Attack - YouTube, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=fL0t9xph4iU>
 14. LIVE! Absurd: India slams OIC's statement on Pahalgam - Rediff.com news, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://m.rediff.com/news/commentary/2025/may/06/liveupdates.htm>
 15. Pahalgam attack: A simple guide to the Kashmir conflict | Border Disputes News | Al Jazeera, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/2/pahalgam-attack-a-simple-guide-to-the-kashmir-conflict>
 16. War Game: Forward-looking India-Pakistan conflict scenario - India Today, erişim

tarihi Mayıs 7, 2025,

<https://www.indiatoday.in/opinion/story/india-pakistan-conflict-possible-military-s-cenarios-pahalgam-terror-attack-2715201-2025-04-25>

17. India-Pak War: Turkey Rejects Sending Arms & Ammo To Pakistan; Admits Cargo Aircraft Landed In The Country - EurAsian Times, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.eurasiantimes.com/turkish-transport-aircraft-lands-in-pakistan-amid-indo-pak-tensions/>
18. Backhanded Brotherhood: Turkey's Covert Support to Pakistan Amid Rising Tensions with India - Oneindia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.oneindia.com/international/backhanded-brotherhood-turkey-s-covert-support-to-pakistan-amid-rising-tensions-with-india-4144007.html>
19. Unfolding the potential escalation of the current Turkish - Indian tension, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://futureuae.com/f.tar/Mainpage/Item/6741/hostile-policies-unfolding-the-potential-escalation-of-the-current-turkish-indian-tension>
20. Pakistan-Turkey relations - Wikipedia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Pakistan%E2%80%93Turkey_relations
21. India-Turkey relations - Wikipedia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/India%E2%80%93Turkey_relations
22. Turkey and India: "Natural Allies"? - Middle East Institute, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.mei.edu/publications/turkey-and-india-natural-allies>
23. Türkiye-India Relations in the 21st Century: Progress, Challenges, and Prospects, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.insightturkey.com/articles/turkiye-india-relations-in-the-21st-century-progress-challenges-and-prospects>
24. The Erdogan Effect: Turkey's Relations with Pakistan and India - NUS Institute of South Asian Studies (ISAS), erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.isas.nus.edu.sg/papers/the-erdogan-effect-turkeys-relations-with-pakistan-and-india/>
25. India Turkey Relationship and the looming Pakistan factor - CeSCube, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.cescube.com/vp-india-turkey-relationship-and-the-looming-pakistan-factor>
26. The Erdogan Effect: Turkey's Relations with Pakistan and India - Institute of South Asian Studies - National University of Singapore, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.isas.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2020/10/336.pdf>
27. Turkey picks a side in the India-Pakistan conflict : r/GeopoliticsIndia - Reddit, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://www.reddit.com/r/GeopoliticsIndia/comments/1aisfpw/turkey_picks_a_side_in_the_indiapakistan_conflict/
28. Dynamics of Pakistan-Türkiye Relations in a Challenging Global Order Gloria Shkurti Ozdemir* and Rizwan Zeb** - Institute of Strategic Studies Islamabad, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://issi.org.pk/wp-content/uploads/2024/09/4-Gloria_Shkurti_Ozdemir_and_Rizwan_Zeb_No_1_2024.pdf

29. The Turkey-Pakistan entente: Muslim middle powers align in Eurasia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://mei.edu/publications/turkey-pakistan-entente-muslim-middle-powers-align-eurasia>
30. If Turkey Arms Pakistan, Should India Help the Kurds? | American Enterprise Institute - AEI, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.aei.org/op-eds/if-turkey-arms-pakistan-should-india-help-the-kurds/>
31. Unfolding the potential escalation of the current Turkish - Indian tension, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://futureuae.com/www.futureuae.com-db.tar.gz/Mainpage/Item/6741/hostile-policies-unfolding-the-potential-escalation-of-the-current-turkish-indian-tension>
32. India-Pakistan Strategic Rivalry Extends to the South Caucasus - CACI Analyst, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13796-india-pakistan-strategic-rivalry-extends-to-the-south-caucasus.html>
33. Organization of Islamic Cooperation voices concern over India-Pakistan tensions, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/organization-of-islamic-cooperation-voices-concern-over-india-pakistan-tensions/3558100>
34. Role of Organization of Islamic Cooperation in Resolving Kashmir Dispute: Effects on Indian Ocean Diplomacy - Journal of Development and Social Sciences, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://ojs.jdss.org.pk/journal/article/download/731/665/956>
35. The OIC Condemns India's Violation of the Line of Control with Pakistan, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=20623&t_ref=11717&lan=en
36. Breaking Diplomatic Norms: Indian Response to OIC & Turkish Support for Kashmir Issue, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://moderndiplomacy.eu/2023/03/26/breaking-diplomatic-norms-indian-response-to-oic-turkish-support-for-kashmir-issue/>
37. Türkiye calls for Pakistan-India dialogue to resolve Kashmir dispute, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.trtworld.com/turkiye/turkiye-calls-for-pakistan-india-dialogue-to-resolve-kashmir-dispute-15062735>
38. Fact Check: Did Turkey extend support to Pakistan over Kashmir issue at UNHRC after post-earthquake Operation Dost - OpIndia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.opindia.com/2023/03/turkey-pakistan-oic-kashmir-india-operation-dost-earthquake/>
39. Turkish And OIC Condemnation Of India's Kashmir Stance Sparks Heated Debate At UNHRC – OpEd - Eurasia Review, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.eurasiareview.com/28032023-turkish-and-oic-condemnation-of-indias-kashmir-stance-sparks-heated-debate-at-unhrc-oped/>
40. Turkey to stand with Pakistan on Kashmir issue, Erdoğan says | Daily Sabah, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,

<https://www.dailysabah.com/diplomacy/2020/02/14/turkey-to-stand-with-pakistan-on-kashmir-issue-erdogan-says>

41. India and Turkey: A Historical Relation lost in the Contemporary din - GASAM, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://gasam.org.tr/india-and-turkey-a-historical-relation-lost-in-the-contemporary-din/>
42. 1789-Turkey's intervention in the Kashmir India Conflict - Zawia Media, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://zawiamedia.com/desc/en/1789-Turkey%E2%80%99s%20intervention%20in%20the%20Kashmir%20India%20Conflict>
43. How Kashmir fits into Turkey's Agenda for Global Caliphate - Usanas Foundation, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://usanasfoundation.com/ceo-and-founder-of-usanas-foundation-abhinav-pandya-on-how-kashmir-fits-into-turkeys-agenda-for-global-caliphate-176>
44. 'Kashmir as important to Turkey as it is to Pakistan' - Anadolu Ajansı, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/-kashmir-as-important-to-turkey-as-it-is-to-pakistan-/1733770>
45. Turkey and Kashmir Issue - Shankar IAS Parliament, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.shankariasparliament.com/blogs/pdf/turkey-and-kashmir-issue>
46. Turkey's Strategic Shift: The Impact on Kashmir Diplomacy - NHS Media, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://nhs-media.com/turkeys-strategic-shift-the-impact-on-kashmir-diplomacy/>
47. Turkey's India outreach: Possibilities and challenges, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.orfonline.org/research/turkey-s-india-outreach-possibilities-and-challenges>
48. Why India is strengthening relations with Turkey's adversaries - Scroll.in, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://scroll.in/article/1056167/why-indias-ties-with-turkey-are-worse-than-ever-before>
49. Indian Support for Kurds Could Counter Turkey-Pakistan Bonhomie - Middle East Forum, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.meforum.org/mef-online/indian-support-for-kurds-could-counter-turkey-pakistan-bonhomie>
50. How Turkey's "Neo-Ottomanism" and Pakistan's "Neo-Mughalism" Are Clear and Present Danger | American Enterprise Institute - AEI, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.aei.org/op-eds/how-turkeys-neo-ottomanism-and-pakistans-neo-mughalism-are-clear-and-present-danger/>
51. India Should Support Kurdish Cause to Counter Turkey-Pakistan Bonhomie, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.aei.org/op-eds/india-should-support-kurdish-cause-to-counter-turkey-pakistan-bonhomie/>
52. Who is backing Pakistan? India must guard against Turkey & China's dirty games - ThePrint, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,

<https://theprint.in/opinion/who-is-backing-pakistan-india-guard-against-turkey-china/2603369/>

53. As a Turk, I think Turkey should strengthen its relationship with India. How would the Islamic world react to this? - Reddit, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://www.reddit.com/r/AskMiddleEast/comments/1k68qkq/as_a_turk_i_think_turkey_should_strengthen_its/
54. Turkey, Azerbaijan and Pakistan have all sworn to support each other's territorial ambitions against Greece, Armenia and India. It's easy to laugh and mock at such maps, but these are very clear announcements of intention and must be treated with the utmost seriousness. : r/IndiaSpeaks - Reddit, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://www.reddit.com/r/IndiaSpeaks/comments/vxigl1/turkey_azerbaijan_and_pakistan_have_all_sworn_to/
55. Pakistan and Turkey Forge Stronger Ties With 24 Agreements - The Media Line, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://themedialine.org/by-region/pakistan-and-turkey-forge-stronger-ties-with-24-agreements/>
56. The evolution of Türkiye-Pakistan relations - Defence, trade, and energy cooperation - Caliber.Az, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://caliber.az/en/post/the-evolution-of-turkiye-pakistan-relations>
57. Pakistan, Turkey to boost strategic ties - VOA, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.voanews.com/a/pakistan-turkey-to-boost-strategic-ties/7973580.html>
58. Türkiye-Pakistan Relations / Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs - mfa.gov, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-pakistan-relations.en.mfa>
59. Türkiye-Pakistan relations: Leaders discuss military ties and bilateral trade - YouTube, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=8BBRZFXjgDE>
60. Pakistan-Turkey Defense Ties and Policy Options - Modern Diplomacy, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://moderndiplomacy.eu/2023/09/25/pakistan-turkey-defense-ties-and-policy-options/>
61. Pak-Turkish Relationship - GASAM, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://gasam.org.tr/wp-content/uploads/2016/10/Pakistan-Turkey-Report.pdf>
62. Pakistan-Türkiye Agreements: A New Era of Cooperation or More Symbolic Diplomacy?, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://thedi diplomat.com/2025/03/pakistan-turkiye-agreements-a-new-era-of-cooperation-or-more-symbolic-diplomacy/>
63. The Road Ahead: Opportunities in a Türkiye-Pakistan Free Trade Agreement, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.pbc.org.pk/research/the-road-ahead-opportunities-in-a-turkiye-pakistan-free-trade-agreement/>
64. Pakistan And Turkey: From Friendship To Significant Trade And Investment Partners – OpEd, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.eurasiareview.com/16022025-pakistan-and-turkey-from-friendship->

- [to-significant-trade-and-investment-partners-oped/](#)
65. Pakistan (PAK) and Turkey (TUR) Trade | The Observatory of Economic Complexity, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/pak/partner/tur>
 66. Economic Relationship Between Turkey and Pakistan - DergiPark, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1918561>
 67. Türkiye-Pakistan Economic and Trade Relations / Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs - mfa.gov, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://www.mfa.gov.tr/turkiye_s-commercial-and-economic-relations-with-pakistan.en.mfa
 68. Türkiye's bilateral trade with Pakistan reached historical high in 2024, says President Erdogan - Anadolu Ajansı, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/turkiyes-bilateral-trade-with-pakistan-reached-historical-high-in-2024-says-president-erdogan/3481175>
 69. Türkiye's bilateral trade with Pakistan reached historical high in 2024, says President Erdogan | News - Yeni Şafak, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.yenisafak.com/en/news/turkiyes-bilateral-trade-with-pakistan-reached-historical-high-in-2024-says-president-erdogan-3698432>
 70. Türkiye sets ambitious \$5B trade target with Pakistan, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.turkiyetoday.com/turkiye/turkiye-sets-ambitious-5b-trade-target-with-pakistan-118447/>
 71. Pakistan, Türkiye agree to increase trade volumes to \$5bn - SIFC, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://sifc.gov.pk/news/220>
 72. Türkiye, Pakistan agree on efforts to reach trade volume target of \$5bn - Middle East Monitor, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.middleeastmonitor.com/20250213-turkiye-pakistan-agree-on-efforts-to-reach-trade-volume-target-of-5bn/>
 73. Turkey Exports to Pakistan - 2025 Data 2026 Forecast 1989-2024 Historical, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://tradingeconomics.com/turkey/exports/pakistan>
 74. President Erdoğan Strengthens Türkiye-Pakistan Economic Cooperation at Business Forum, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.invest.gov.tr/en/news/news-from-turkey/pages/president-erdogan-strengthens-turkiye-pakistan-economic-cooperation-business-forum.aspx>
 75. Pakistan invites Türkiye to invest in dairy, cheese, and value-added industries, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://profit.pakistantoday.com.pk/2025/04/24/pakistan-invites-turkiye-to-invest-in-dairy-cheese-and-value-added-industries/>
 76. Turkey Citizenship by Investment for Pakistani Citizens in 2025 - Global Citizen Solutions, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.globalcitizensolutions.com/turkey-citizenship-by-investment-for-pakistani/>
 77. Pakistan, Turkey strengthen trade ties with \$5 billion target - The Nation, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.nation.com.pk/13-Mar-2025/pakistan-turkey-strengthen-trade-ties-with-dollar-5-billion-target>

78. PAKISTAN CONTINUES TO ATTRACT INVESTMENT - DEİK | Dış Ekonomik İliş, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.deik.org.tr/press-releases-pakistan-continues-to-attract-investment>
79. Pakistan and Turkey - Strategic Partnership in Energy Cooperation - Paradigm Shift, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.paradigmshift.com.pk/pakistan-turkey-energy-cooperation/>
80. Turkic influence on Pakistan - IslamiCity, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.islamicity.org/2742/turkic-influence-on-pakistan/>
81. India-Türkiye Relations - Embassy of India Ankara, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.indembassyankara.gov.in/eoiank_pages/ODg,
82. India, Turkey, and the Art of Strategic Autonomy - South Asian Voices, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://southasianvoices.org/sec-f-in-n-turkey-defense-model-4-10-2025/>
83. Navigating India-Türkiye Relations: Opportunities and Challenges, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.india-briefing.com/news/navigating-india-turkiye-relations-opportunities-and-challenges-34941.html/>
84. India Political Relations / Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs - mfa.gov, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-india-relations.en.mfa>
85. India-Turkey Relations Archives - MP-IDSA, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.idsa.in/topics/india-turkey-relations/>
86. Ministry of External Affairs Central Europe Division **** India-Türkiye Relations There are historical connections between Indi, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.mea.gov.in/Portal/ForeignRelation/19_-08-2023_Websits_India_-Türkiye_Relations__1_.pdf
87. Bilateral Relations | Consulate General of India, Istanbul, Turkey, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.cgiistanbul.gov.in/page/bilateral-relations/>
88. India (IND) and Turkey (TUR) Trade | The Observatory of Economic Complexity, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://oec.world/en/profile/bilateral-country/ind/partner/tur>
89. Turkey (TUR) and India (IND) Trade | The Observatory of Economic Complexity, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://oec.world/en/profile/bilateral-country/tur/partner/ind>
90. MILESTONE IN ECONOMIC AND TRADE RELATIONS BETWEEN TURKEY AND INDIA, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.deik.org.tr/press-releases-milestone-in-economic-and-trade-relations-between-turkey-and-india>
91. Türkiye-India Economic and Trade Relations / Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs - mfa.gov, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.mfa.gov.tr/turkiye_s-commercial-and-economic-relations-with-india.en.mfa
92. India-Türkiye Trade: India can consider Türkiye as gateway to \$27 trillion market: Envoy, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.deccanherald.com/india/maharashtra/india-can-consider-turkiye-as-gateway-to-27-trillion-market-envoy-3428932>

93. India eyes double bilateral trade with Türkiye, envoy says - Anadolu Ajansı, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/india-eyes-double-bilateral-trade-with-turkiye-envoy-says/3466519>
94. Bilateral Trade: Between India and Turkey - DergiPark, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1931427>
95. Turkey Exports to India - 2025 Data 2026 Forecast 1989-2024 Historical, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://tradingeconomics.com/turkey/exports/india>
96. Turkey Exports: India | Economic Indicators - CEIC, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.ceicdata.com/en/turkey/general-trade-system-exports-by-country/exports-india>
97. According to the general trade system exports and imports increased by 24.6%, 35.0% respectively in April 2022, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Foreign-Trade-Statistics-April-2022-45539&dil=2>
98. India Exports to Turkey - 2025 Data 2026 Forecast 1988-2024 Historical, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://tradingeconomics.com/india/exports/turkey>
99. Turkey Citizenship by Investment for Indians: A Complete Guide - Global Citizen Solutions, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.globalcitizensolutions.com/turkey-citizenship-by-investment-for-indians/>
100. India, Türkiye to galvanise ties: Indian envoy calls for enhancing investment, defence ties, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.indiawrites.org/india-and-the-world/india-turkey-to-galvanise-ties-indian-envoy-calls-for-enhancing-investment-defence-ties/>
101. Turkey keen to initiate talks with India on Comprehensive Economic Partnership Agreement, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.bilaterals.org/?turkey-keen-to-initiate-talks-with>
102. Turkey - Invest in Gujarat | State Investment Promotion and Facilitation Agency, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://indextb.com/country-desk/Turkey>
103. Turkic peoples in India - Wikipedia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Turkic_peoples_in_India
104. Turks in India - Wikipedia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Turks_in_India
105. India-Turkey Relations Bilateral - Ministry of External Affairs, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://www.mea.gov.in/Portal/CountryQuickLink/840_Turkey_December_2014_eng_1.pdf
106. We are fine, yet not fine: Turkish people living in Delhi | Delhi News - Times of India, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://timesofindia.indiatimes.com/city/delhi/we-are-fine-yet-not-fine-turkish-people-living-in-delhi/articleshow/97701028.cms>
107. India - Early Sultans, Turkish Rule, Subcontinent | Britannica, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.britannica.com/place/India/The-early-Turkish-sultans>
108. Why Turkey Is A No-Brainer for India's Second-Home Seekers - IMI Daily,

- erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.imidaily.com/opinion/why-turkey-is-a-no-brainer-for-indias-second-home-seekers/>
109. (PDF) Indo-Turkish Relations: A Historical Overview and Analysis - ResearchGate, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.researchgate.net/publication/268775031_Indo-Turkish_Relations_A_Historical_Overview_and_Analysis
110. Türkiye and India: Opening new chapters in a rich, shared history | Daily Sabah, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.dailysabah.com/arts/turkiye-and-india-opening-new-chapters-in-a-rich-shared-history/news>
111. INDIA-TURKEY RELATIONS: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN THE POST-COLD WAR ERA, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.ijrssh.com/admin/upload/1448811729_SABIR_KHAN_5.pdf
112. An over view of Post-Independence Turkey-India Relations - İnsamer, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://en.insamer.com/an-over-view-of-post-independence-turkey-india-relations_3155.html
113. Nobody has officially acknowledged the contribution of Muslims of the Indian Subcontinent in the affairs of Ottoman Empire, not even the Republic of Turkey. In Russo-Turkish War (1877-1888), the Indian Muslims financially and morally supported the Ottoman Turks. Even the poor widows donated. : r/islamichistory - Reddit, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.reddit.com/r/islamichistory/comments/1hecoic/nobody_has_officially_acknowledged_the/
114. Remembering the Ottoman Empire's forgotten Indian Allies | Daily Sabah, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.dailysabah.com/world/2015/02/14/remembering-the-ottoman-empire-forgotten-indian-allies>
115. Turkey and Pakistan: a special relationship? - The International Institute for Strategic Studies, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.iiss.org/online-analysis/online-analysis/2020/04/dmap-turkey-and-pakistan-a-special-relationship/>
116. Ottoman Empire and the Indian Ocean | Oxford Research Encyclopedia of Asian History, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://oxfordre.com/asianhistory/asianhistory/view/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-31>
117. RELATIONS OF THE OTTOMAN EMPIRE WITH THE INDIAN RULERS - CORE, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://core.ac.uk/download/144521369.pdf>
118. Indian Muslims, Ottoman Empire and Caliphate during Colonial Period - International Journal of Business and Social Science, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://ijbssnet.com/journals/Vol_6_No_2_February_2015/32.pdf
119. The Activities of Indian Muslims in the Balkan Wars - Istanbul University Press, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://iupress.istanbul.edu.tr/en/journal/jos/article/balkan-savaslari-doneminde-hi>

[ndistan-muslumanlarinin-faaliyetleri](#)

120. Foreign relations of the Ottoman Empire - Wikipedia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Foreign_relations_of_the_Ottoman_Empire
121. Ottoman Empire and the Indian Ocean | Oxford Research Encyclopedia of Asian History, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://oxfordre.com/asianhistory/display/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-31?p=emailA03y8XdbHkai6&d=/10.1093/acrefore/9780190277727.001.0001/acrefore-9780190277727-e-31>
122. Why did the Ottoman Empire not engage in colonisation of the Indian Subcontinent and Southeast Asia? : r/AskHistorians - Reddit, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://www.reddit.com/r/AskHistorians/comments/1bsyabj/why_did_the_ottoman_empire_not_engage_in/
123. List of wars involving the Ottoman Empire - Wikipedia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_wars_involving_the_Ottoman_Empire
124. Ottoman Empire, Safavid Iran, and Mughal India: The Gunpowder Empires - YouTube, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://m.youtube.com/watch?v=Ls0OxJEbZAY&pp=0gcJCfcAhR29_xXO
125. (PDF) Profiling Türkiye's New Role in OIC: Complementing or Competing? - ResearchGate, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://www.researchgate.net/publication/373409990_Profiling_Turkiye's_New_Role_in_OIC_Complementing_or_Competing
126. Is Turkey Leading the Islamic World? Turkey's role in the OIC - Turkey Tribune, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.turkeytribune.com/turkey-leading-islamic-world-oic-role/>
127. Organization of the Islamic Cooperation (OIC) / Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs - mfa.gov, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.mfa.gov.tr/OIC.en.mfa>
128. Initiatives and activities of Turkey as the chair of the Islamic summit, 1.08.2018, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://oic-pr.mfa.gov.tr/Mission/ShowInfoNote/347208>
129. Turkey and the Organization of Islamic Cooperation: Part 1 - Enlight Studies, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://enlightngo.org/language/en/post/2812>
130. OIC's role key in stopping Israeli aggression: Turkish President Erdogan - Anadolu Ajansı, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/oics-role-key-in-stopping-israeli-aggression-turkish-president-erdogan/3391046>
131. OIC is key to stop Israel aggression, Erdogan highlights during meeting with MBS, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.middleeastmonitor.com/20241112-oic-is-key-to-stop-israel-aggression-erdogan-highlights-during-meeting-with-mbs/>
132. Turkey's New Permanent Representative to OIC visits IIFA – International Islamic Fiqh Academy, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://iifa-aifi.org/en/47802.html>
133. Turkish President Receives OIC Secretary General - Organisation of Islamic Cooperation, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=30482&t_ref=19520&lan=en

134. OIC Signs Cooperation Framework Agreement with the Republic of Turkey for Provision of Scholarships, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=33855&t_ref=22654&lan=en
135. New phase in India-Pakistan conflict and its impact on South Caucasus - JAM-news.net, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://jam-news.net/new-phase-in-india-pakistan-conflict-and-its-impact-on-south-caucasus/>
136. Turkey's Evolving Geopolitical Strategy in the Black Sea - Foreign Policy Research Institute, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.fpri.org/article/2024/12/turkeys-evolving-geopolitical-strategy-in-the-black-sea/>
137. India and Turkey: A Comparative Analysis of Geopolitics, Crisis Management, and Strategic Flexibility : r/GeopoliticsIndia - Reddit, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.reddit.com/r/GeopoliticsIndia/comments/1fgcivq/india_and_turkey_a_comparative_analysis_of/
138. Pakistan: Neutral Investigations By US, China, And Turkey – OpEd - Eurasia Review, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.eurasiareview.com/06052025-pakistan-neutral-investigations-by-us-china-and-turkey-oped/>
139. Turkey Sends Warship to Pakistan Amid India Tensions: Strategic Visit or Subtle Support?, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.youtube.com/watch?v=12xXwdyRBGI>
140. Is Turkey Supplying Weapons to Pakistan? | Vantage with Palki Sharma | N18G - YouTube, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
https://www.youtube.com/watch?v=8pQHOHc_QuA
141. Pakistan, Türkiye agree to enhance cooperation in energy sector - Dünya News, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://dunyanews.tv/en/Pakistan/877620-pakistan-turkiye-agree-to-enhance-cooperation-in-energy-sector>
142. Türkiye follows Pakistan-India tensions with 'great concern' — Turkish defence ministry, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.trt.global/world/article/ad2caf64ce13>
143. Türkiye denies sending weapons to Pakistan as Erdogan urges India-Pakistan restraint, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://english.news.cn/20250429/3fa91014ca2543b48931c9aff7c8e6c7/c.html>
144. Erdoğan calls for de-escalation between Pakistan, India - Turkish Minute, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.turkishminute.com/2025/04/29/erdogan-calls-for-de-escalation-between-pakistan-india/>
145. Türkiye follows Pakistan-India tensions with 'great concern' — Turkish defence ministry, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.trt.global/world/article/ad2caf64ce13>
146. Turkey, Iran And China To Pakistan's Rescue? | Pahalgam Attack News18 - YouTube, erişim tarihi Mayıs 7, 2025,
<https://www.youtube.com/watch?v=Pk-dc27-e20>
147. Pahalgam Terror Attack News | Iran And Turkey Support Pakistan - YouTube,

- erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=NT55iomHqbs>
148. The Untapped Economic Potential of the Pakistan-Turkey Relationship - Cato Institute, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.cato.org/commentary/untapped-economic-potential-pakistan-turkey-relationship>
149. Turks in Pakistan - Wikipedia, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Turks_in_Pakistan
150. Illegal pakistani migrants sour relationship with Turkey - Geopolitica.info, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.geopolitica.info/illegal-pakistani-migrants-sour-relationship-turkey/>
151. Link between Pakistanis and Turkic people : r/pakistan - Reddit, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, https://www.reddit.com/r/pakistan/comments/py1p5t/link_between_pakistanis_and_turkic_people/
152. Turkey's increasing discontent with Pakistan - ThePrint, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://theprint.in/world/turkeys-increasing-discontent-with-pakistan/982257/>
153. Why Turkish are against Pakistanis? | Daniyal Sheikh - YouTube, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=D4apA6Fo3Ts>
154. Turkey's YTB helps in boosting ties with Pakistan | Daily Sabah, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.dailysabah.com/turkey/diaspora/turkeys-ytb-helps-in-boosting-ties-with-pakistan>
155. Türkiye follows Pakistan-India tensions with 'great concern': Turkish Defense Ministry, erişim tarihi Mayıs 7, 2025, <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/turkiye-follows-pakistan-india-tensions-with-great-concern-turkish-defense-ministry/3553389>